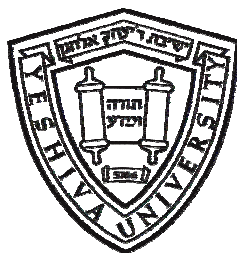


# The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

**Sunday Morning Learning Program for Men**

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*"Insights on MAGID in light of Sefer Devarim"*



Rabbi Menachem Leibtag

ו' ניסן תשס"ז • 3/25/07

כ כִּי-יִשְׁאַלְךָ בְּנֵךְ מִחֵר, לֵאמֹר: מַה הָעֲדוֹת, וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים, אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֲתָכֶם.

כא וְאִמַּרְתָּ לְבְנֵךְ, עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם; וַיִּצִיאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם, בְּיַד חֲזָקָה. כב וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם, בְּפָרְעָה וּבְכָל-בֵּיתוֹ--לְעֵינֵינוּ.

כג וְאוֹתֵנוּ, הוֹצִיא מִשָּׁם--לְמַעַן, הָבִיא אֶתְנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּינוּ. כד וַיִּצְוֵנוּ יְהוָה, לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַחֲקִים הָאֵלֶּה, לִירְאָה, אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ--לְטוֹב לָנוּ כָּל-הַיָּמִים, לְחִיתָנוּ כִּהְיוֹם הַזֶּה. כה וְצִדְקָה, תִּהְיֶה-לָנוּ: כִּי-נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַמִּצְוָה הַזֹּאת, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ--כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ.

### דברים פרק ז Introduction to main speech

מא אז יבדיל משה שלש ערים, בעבר הירדן, מזרחה, שמש...

מד וזאת התורה, אשר-שם משה לפני בני ישראל.

מה אלה, העדות, והחקים, והמשפטים--אשר דבר משה אל-בני ישראל, בצאתם ממצרים. מו בעבר הירדן בגיא, מול בית פעור...

### דברים פרק ה The main speech begins, (& continues thru until 26:19)

א ויקרא משה, אל-כל-ישראל, ויאמר אלהם שמע ישראל את-החקים ואת-המשפטים, אשר אנכי דבר באזניכם היום; ולמדתם אתם, ושמרתם לעשתם. ב יהוה אלהינו, פרת עמנו ברית--בחרב. ג לא את-אבותינו, פרת יהוה את-הברית הזאת: כי אתנו, אנחנו אלה פה היום כלנו חיים. ד פנים בפנים, דבר יהוה עמכם בהר--מתוך האש. ה אנכי עמד בין-יהוה וביניכם, בעת ההוא, להגיד לכם, את-דבר יהוה: כי יראתם מפני האש, ולא-עליתם בהר לאמר.

ו \* אנכי יהוה אלהיך...

יא שמור את-יום השבת... וגרך אשר בשעריך--למען ינוח עבדך ואמתך, כמוך. יד וזכרת, כי עבד היית בארץ מצרים, ויצאך יהוה אלהיך משם, ביד חזקה ובזרע נטויה; על-כן, צונו יהוה אלהיך, לעשות, את-יום השבת.

יט ויהי, כשמעכם את-הקול מתוך החשך, וההר, בער באש; ותקרבו אלי, כל-ראשי שבטיכם וזקניכם--ותאמרו... כג קרב אתה ושמע, את כל-אשר יאמר יהוה אלהינו; ואת תדבר אלינו, את כל-אשר ידבר יהוה אלהינו אליך--ושמענו ועשינו. כד וישמע יהוה את-קול דבריכם, בדברכם אלי; ויאמר יהוה אלי, שמעתי את-קול דברי העם הזה אשר דברו אליך--היטיבו, כל-אשר דברו... כו לך, אמר להם: שובו לכם, לאהליכם. כז ואתה, פה עמד עמדי, ואדברה אליך את כל-המצוה והחקים והמשפטים, אשר תלמדם; ועשו בארץ, אשר אנכי נתן להם לרשתה...

## דברים פרק ו

א וזאת המצוה, החקים והמשפטים, אשר צוה יהוה אלהיכם, ללמד אתכם--לעשות בארץ, אשר אתם עברים שמה לרשתה... ג ושמעת ישראל, ושמרת לעשות, אשר ייטב לך, ואשר תרבונו מאד: כאשר דבר יהוה אלהי אבותיך, לך--ארץ זבת חלב, ודבש.

ד שמע, ישראל: יהוה אלהינו, יהוה אחד. ה ואהבת, את יהוה אלהיך, בכל לבבך ובכל נפשך, ובכל מאדך. ו והיו הדברים האלה, אשר אנכי מצוך היום--על לבבך. ז ושננתם לבניך, ודברת בם, בשבתך בביתך

כ כפי-ישאלך בנד מחר, לאמר: מה העדות, והחקים והמשפטים, אשר צוה יהוה אלהינו, אתכם.

כא ואמרת לבנך, עבדים היינו לפרעה במצרים

## דברים פרק י

יב ועתה, ישראל--מה יהוה אלהיך, שאל מעמד: כי אם-ליראה את-יהוה אלהיך ללכת בכל-דרךיו, ולאהבה אתו, ולעבד את-יהוה אלהיך, בכל לבבך ובכל נפשך. יג לשמר את-מצות יהוה, ואת-חקתיו... יז כי, יהוה אלהיכם--הוא אלהי האלהים, ואדני האדנים: האל הגדל הגבר, והנורא, אשר לא-ישא פנים, ולא יקח שחד. יח עשה משפט יתום, ואלמנה; ואהב גר, לתת לו לחם ושמלה. יט ואהבתם, את-הגר: כפי-גרים הייתם, בארץ מצרים. כ את-יהוה אלהיך תירא, אתו תעבד; ובו תדבק, ובשמו תשבע...

## דברים פרק יא

כב כי אם-שמר תשמרון את-כל-המצוה הזאת, אשר אנכי מצוה אתכם--לעשתה: לאהבה את-יהוה אלהיכם, ללכת בכל-דרךיו--ולדבקה-בו. כג והוריש יהוה את-כל-הגוים האלה, מלפניכם; וירשתם גוים, גדלים ועצמים מכם...

לא כי אתם, עברים את-הינדון, לבא לרשת את-הארץ, אשר-יהוה אלהיכם נתן לכם; וירשתם אתה, וישבתם-בה. לב ושמרתם לעשות, את כל-החקים ואת-המשפטים, אשר אנכי נתן לפניכם, היום.

## דברים פרק יב

א אלה החקים והמשפטים, אשר תשמרון לעשות, בארץ, אשר נתן יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה...

## דברים פרק טז

ט שבעה שבעות, תספר-לך: מהחל חרמש, בקמה, תחל לספר, שבעה שבעות. י ועשית חג שבעות... ושמחת לפני יהוה אלהיך, אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, והלוי אשר בשעריך,

והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך--במקום, אשר יבחר יהוה אלהיך, לשכון שמו, שם. יב  
וזכרת, כי-עבד היית במצרים; ושמת ועשית, את-החקים האלה.

## דברים פרק כז

יז לא תטה, משפט גר יתום; ולא תחבל, בגד אלמנה. יח וזכרת, כי עבד היית במצרים,  
ויפדך יהוה אלהיך, משם; על-כן אנכי מצוך, לעשות, את-הדבר, הזה.

יט כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה, לא תשוב לקחתו--לגר ליתום ולאלמנה,  
יהיה: למען יברכך יהוה אלהיך, בכל מעשה ידיך.

כ כי תחבט זיתך, לא תפאר אחריו: לגר ליתום ולאלמנה, יהיה. כא כי תבצר פרמך, לא  
תעולל אחריו: לגר ליתום ולאלמנה, יהיה. כב וזכרת, כי-עבד היית בארץ מצרים; על-כן  
אנכי מצוך, לעשות, את-הדבר, הזה.

## B. Summary for the entire speech דברים פרק כו

טז היום הזה, יהוה אלהיך מצוך לעשות את-החקים האלה--ואת-המשפטים; ושמת  
ועשית אותם, בכל-לבבך ובכל-נפשך. יז את-יהוה האמרת, היום: להיות לך לאלהים  
וללכת בדרכיו, ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטי--ולשמע בקלו. יח ויהוה האמירך היום,  
להיות לו לעם סגלה, כאשר, דבר-לך; ולשמר, כל-מצותיו. יט ולתתך עליו, על כל-הגוים  
אשר עשה, לתהלה, ולשם ולתפארת; ולהיתך עם-קדש ליהוה אלהיך, כאשר דבר.

## C. Last mitzvah - Mikra Bikurim

## דברים פרק כו

א והיה, כי-תבוא אל-הארץ, אשר יהוה אלהיך, נתן לך נחלה; וירשתה, וישבת בה. ב ולקחת  
מראשית כל-פרי האדמה, אשר תביא מארצך אשר יהוה אלהיך נתן לך--ושמת בטנא;  
והלכת, אל-המקום, אשר יבחר יהוה אלהיך, לשכון שמו שם.

ג ובאת, אל-הכהן, אשר יהיה, בימים ההם; ואמרת אליו, הגדתי היום ליהוה אלהיך, כי-  
באתי אל-הארץ, אשר נשבע יהוה לאבותינו לתת לנו.

ד ולקח הכהן הטנא, מידך; והניחו--לפני, מזבח יהוה אלהיך.  
ה וענית ואמרת לפני יהוה אלהיך:

אֲרָמִי אֲבֹד אָבִי, ויגר שם במתי מעט; ויהי-שם, לגוי גדול עצום  
ורב. ו וירעו אתנו המצרים, ויענונו; ויתנו עלינו, עבדה קשה. ז ונצעק, אל-יהוה  
אלהי אבותינו; וישמע יהוה את-קולנו, וירא את-ענינו ואת-עמלנו ואת-לחצנו. ח  
ויוצאנו יהוה, ממצרים, ביד חזקה ובזרע נטויה, ובמר א גדל--ובאותות, ובמפתים.  
ט ויבאנו, אל-המקום הזה; ויתן-לנו את-הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש. י ועתה, הנה  
הבאתי את-ראשית פרי האדמה, אשר-נתתה לי, יהוה; והנחתו, לפני יהוה אלהיך,

והשתחוית, לפני יהוה אלהיך. **יא** ושמתה בכל-הטוב, אשר נתן-לך יהוה אלהיך--  
ולביתך: **אתה, והלוי, והגר, אשר בקרבך**

## D. Obligation of MAGID in Chumash / Mishna / Rambam

שמות פרק יג - ג ויאמר משה אל-העם, **זכור את-היום הזה אשר יצאתם ממצרים**  
מבית עבדים, כי בחזק יד, הוציא יהוה אתכם מזה; **ולא יאכל, חמץ. ד** היום,  
אתם יצאים, בחדש, האביב.

ה והיה כי-יביאך יהוה אל-ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבوسی, אשר נשבע  
לאבתך לתת לך, ארץ זבת חלב, ודבש; **ועבדת את-העבדה הזאת, בחדש הזה.**

ו שבעת ימים, תאכל מצות; **וביום, השביעי, חג, ליהוה.** ז מצות, יאכל, את, שבעת  
הימים; **ולא-יראה לך חמץ, ולא-יראה לך שאר--בכל-גבלך. ח** והגדת לבנך, ביום  
ההוא לאמר: **בעבור זה, עשה יהוה לי, בצאתי, ממצרים.**

### משנה מסכת פסחים פרק י

**משנה ד** מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו...  
ולפי דעתו של בן אביו מלמדו- מתחיל בגנות ומסיים בשבח  
ודורש מארמי אובד אבי- עד שיגמור כל הפרשה כולה:

### **משנה ה**

[ה] רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ...  
בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר (שמות יג) והגדת לבנך ביום ההוא  
לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים לפיכך...

## **רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה א**

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן  
שנאמר + שמות י"ג+

**"זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים"**

כמו שנאמר + שמות כ'

"זכור את יום השבת",

ומנין שבליל חמשה עשר תלמוד לומר:

" והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה"

בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך.

ואף על פי שאין לו בן, אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך  
בדברים שאירעו ושהיו הרי זה משובח.

## E. How to understand זה בעבור זה - machloket:

[Why did Hashem take me out?; or Why am I eating matza?]

רש"י שמות פרק יג פסוק ח

(ח) בעבור זה - בעבור שאקיים מצותיו, כגון פסח מצה ומרור הללו:

רשב"ם שמות פרק יג פסוק ח

(ח) בעבור זה - שעשה י"י לי ניסים במצרים אני עובד עבודה הזאת. וכן זה היום אשר עשה י"י לי שהייתי לראש פינה נגילה ונשמחה בו:

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) פרק יג פסוק ח

(ח) בעבור זה אמר רבי מרינוס, פ"א בעבור זה, היה ראוי להיותו הפוך - זה, בעבור שעשה ה' לי. והביא רבים כמוהו לדעתו.

ולפי דעתי, אין אחד מהם נכון, כי איך נהפוך דברי אלהים חיים. וטעם הפסוק הפך מחשבתו, כי אין אנו אוכלים מצות בעבור זה,

רק פ"א בעבור זה, בעבור זאת העבודה שהוא אכילת המצה ולא יאכל חמץ שהוא תחלת המצוות שצוה לנו השם - עשה לנו השם אותות עד שהוציאנו ממצרים.

והטעם לא הוציאנו ממצרים רק לעבדו, ככתוב בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה (שמות ג, יב), וכתוב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים (במד' טו, מא):

## F. Yehoshua 24-Accepting to Serve Hashem יהושע פרק כד

א וַיֹּאסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת-כָּל-שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁכֻמָּה; וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשֵׁיו, וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו, וַיִּתְנַצְּבוּ, לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. ב וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם, כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, בְּעֵבֶר הַנְּהַר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם, תֵּרַח אָבִי אֲבִירָהָם וְאָבִי נַחֲוֹר; וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. ג וַאֲקַח אֶת-אֲבִיכֶם אֶת-אֲבִירָהָם, מֵעֵבֶר הַנְּהַר, וְאוֹלַךְ אֹתוֹ, בְּכָל-אֶרֶץ כְּנָעַן; וְאָרַב (וְאָרְבָּה), אֶת-זֶרְעוֹ, וְאֶתְנוּ-לוֹ, אֶת-יִצְחָק. ד וְאֶתְנוּ לְיִצְחָק, אֶת-יַעֲקֹב וְאֶת-עֵשָׂו; וְאֶתְנוּ לְעֵשָׂו אֶת-הַר שְׁעִיר, לְרִשְׁתוֹ אוֹתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו, יְרֹדוּ מִצְרָיִם. ה וַאֲשַׁלַּח אֶת-מֹשֶׁה וְאֶת-אַהֲרֹן, וְאֶגְף אֶת-מִצְרָיִם, כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, בְּקִרְבּוֹ; וְאַחֲרַי, הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. ו וְאוֹצִיא אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם, וַתָּבֹאוּ הַיַּמָּה... יג וְאֶתְנוּ לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא-יִגְעַת בָּהּ, וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא-בְנִיתֶם, וַתִּשְׁבּוּ, בָּהֶם...

יד וְעַתָּה יִרְאוּ אֶת-יְהוָה, וְעַבְדוּ אֹתוֹ--בְּתַמִּים וּבְאֵמֶת; וְהִסִּירוּ אֶת-אֱלֹהֵים, אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֵבֶר הַנְּהַר וּבְמִצְרָיִם, וְעַבְדוּ, אֶת-יְהוָה. טו וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לְעַבְדַּת יְהוָה, בְּחָרוּ לָכֶם הַיּוֹם אֶת-מִי תַעֲבֹדוּן--אִם אֶת-אֱלֹהֵים אֲשֶׁר-עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר (מֵעֵבֶר) הַנְּהַר, וְאִם אֶת-אֱלֹהֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר אִתְּם יֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ; וְאֲנֹכִי וּבֵיתִי, נַעֲבֹד אֶת-יְהוָה.

טז וַיַּעַן הָעָם, וַיֹּאמְרוּ, חֲלִילָה לָנוּ, מֵעֲזֹב אֶת-יְהוָה--לְעַבְדַּת אֱלֹהִים אֲחֵרִים. יז כִּי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, הוּא הַמַּעֲלָה אֶתְנוּ וְאֶת-אֲבוֹתֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם מִבֵּית עַבְדִּים; וְאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ, אֶת-הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת הָאֵלֶּה... גַּם-אֲנַחְנוּ נַעֲבֹד אֶת-יְהוָה, כִּי-הוּא אֱלֹהֵינוּ.

יט וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם, לֹא תוֹכְלוּ לַעֲבֹד אֶת-יְהוָה--כִּי-אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים, הוּא: אֶל-קְנוּא  
הוּא, לֹא-יִשָּׂא לְפִשְׁעֵכֶם וּלְחַטֹּאתֵיכֶם. כִּי תַעֲזְבוּ אֶת-יְהוָה, וְעַבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֹכַר; וְשָׁב וְהִרְעַ  
לָכֶם וּכְלָה אֶתְכֶם, אַחֲרַי אֲשֶׁר-הֵיטִיב לָכֶם. כֹּא וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל-יְהוֹשֻׁעַ: כִּי אֶת-יְהוָה נַעֲבֹד. כב  
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-הָעָם, עֲדִים אַתֶּם בָּכֶם, כִּי-אַתֶּם בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת-יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ;  
וַיֹּאמְרוּ, עֲדִים.